

**Громадська організація
«Київський економічний науковий центр»**

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ
В АСПЕКТІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН»**

14 серпня 2021 року

Київ
2021

Комаров А. С. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ІНВЕСТУВАННЯ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ ТА ЇЇ ПРОМИСЛОВІ ПІДПРИЄМСТВА	55
Кукудяк Н. В., Ріщук Л. І. ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ ДО УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ НАФТОГАЗОВОГО КОМПЛЕКСУ	60
Логутова Т. Г., Полторацький М. М. РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКИХ МОРСЬКИХ ПОРТІВ У СВІТОВОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ СПІВТОВАРИСТВІ	63
Музика В. О. ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА СФЕРИ ВОДОПОСТАЧАННЯ ТА ВОДОВІДВЕДЕННЯ.....	68
СЕКЦІЯ 4. РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА	
Мотайло О. В., Малігон Ю. М. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ОТРИМАННЯ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ	72
СЕКЦІЯ 5. ДЕМОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА	
Савочкова Р. В. ЗАЙНЯТІСТЬ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	76
Чубінська Н. Б. ХАРАКТЕРИСТИКА СУТНОСТІ УПРАВЛІННЯ ВИЩОЮ ОСВІТОЮ	80
СЕКЦІЯ 6. ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ	
Горин В. П. ФАНДРАЙЗИНГ У ПУБЛІЧНОМУ СЕКТОРІ ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА	83
Дешко А. Л. ДЕЯКІ ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ В ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ COVID-19	87
СЕКЦІЯ 7. МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ, МОДЕЛІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ	
Григор'єва О. П. МОДЕЛЮВАННЯ РИНКУ НАФТОПРОДУКТІВ США	92

СЕКЦІЯ 6. ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

Горин В. П.

доктор економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів імені С. І. Юрія
*Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна*

ФАНДРАЙЗИНГ У ПУБЛІЧНОМУ СЕКТОРІ ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА

В сучасних умовах перспективним інструментом залучення зовнішнього фінансування для реалізації суспільно важливих проектів, що втілює принципи інклюзивного розвитку у практиці публічного управління є фандрайзинг. Ця технологія зовнішнього фінансування передбачає використання різних джерел та способів залучення ресурсів (грошових, матеріальних, трудових та інших). Виникнення фандрайзингу пов'язують із активним розвитком у США мережі неприбуткових організацій, які взяли відповідальність за реалізацію соціальних завдань, що проігноровані державою і бізнес-структурами [2]. У подальшому технологія фандрайзингу отримала поширення у багатьох розвинутих країнах світу й на теперішній час є одним із поширених інструментів залучення зовнішнього фінансування.

Розглядаючи особливості фандрайзингу у публічному секторі, важливо усвідомити, що це не просте випрошування коштів від зовнішніх донорів, а цілеспрямована належно організована діяльність із розширення фінансових можливостей органу місцевого самоврядування щодо реалізації важливих проектів соціально-економічного розвитку територіальної громади. Метою фандрайзингової діяльності в органах місцевого самоврядування має бути не скільки разове залучення коштів для втілення певного проекту, а налагодження довгострокових партнерських відносин та тривалої співпраці зі структурами бізнесу та окремими

громадянами, які зможуть і в майбутньому брати участь як донори у важливих для громади проектах розвитку. Разом з тим, важливо також врахувати, що орієнтація виключно на одного донора також небезпечна, адже може стати підґрунтям для посилення неформального впливу бізнес-структур на прийняття управлінських рішень місцевого самоврядування, що матиме негативний вплив на ефективність використання бюджетних коштів та спричиняти втрати соціального характеру.

Ключовою особливістю фандрайзингу у публічному секторі є априорі неприбутковий характер проектів, для яких залучають ресурси. На відміну від комерційного співфінансування, яке передбачає отримання учасниками угоди прибутку в залежності від їхньої частки у проекті, учасники фандрайзингу у публічному секторі отримують вигоду в інших формах. Переваги фандрайзингу для місцевого самоврядування полягають у тому, що в умовах перманентного дефіциту бюджетних ресурсів, невідповідності видаткових повноважень та дохідних джерел він є ефективним інструментом залучення позабюджетних коштів для вирішення нагальних проблем соціально-економічного розвитку. Залучення до місцевого бюджету додаткових фінансових ресурсів, відмінних від міжбюджетних трансфертів також підвищує рівень фактичної фінансової самостійності місцевого самоврядування, знижує залежність економічної та соціальної політики місцевої влади від позиції вищестоящих органів публічного управління.

Переваги громадськості від використання фандрайзингу у публічному секторі полягають у розширенні можливостей для втілення проектів, які мають вагомий соціально-економічний чи екологічний ефект. Зазвичай проекти, які передбачають залучення ресурсів за технологією фандрайзингу, ініційовані громадськістю та спрямовані на вирішення найбільш актуальних на даний час проблем територіальної громади. Реалізація цих проектів сприяє підвищенню якості життя населення, тобто має вагоме соціальне значення.

Попри формальну неприбутковість, участь як донора у реалізації проектів в публічному секторі має також вагомі переваги для суб'єктів господарювання приватного сегменту економіки, а саме:

– непрямі економічні вигоди. За даними соціологічних досліджень, для сучасних споживачів все більш важливою характеристикою, яка мотивує їх обирати певну торгову марку є участь суб'єкта господарювання у реалізації соціально важливих проектів. Відтак, участь у фандрайзингу у ролі донора може стимулювати збільшення попиту на продукцію чи послуги компанії, а отже позитивно впливати на фінансові результати її діяльності. Фінансування наукових проектів може забезпечити доступ компанії до новітніх наукових розробок, що в сучасних умовах також є однією із важливих конкурентних переваг;

– репутаційні вигоди. Реалізація програми корпоративної соціальної відповідальності, участь у фінансуванні суспільно важливих проектів сприяє формуванню і просуванню позитивного іміджу компанії, популяризації бренду, що в майбутньому також може обернутися зростанням економічних вигод;

– комунікаційні вигоди. Участь у реалізації проектів за ініціативи органів місцевого самоврядування чи бюджетних установ сприяє налагодженню контактів та неформальних зв'язків в органах влади, підвищенню лояльності з боку неурядових організацій та активних громадян. Завдяки цьому компанія отримує неформальний вплив та ширші можливості для відстоювання власних інтересів при розробці пріоритетів економічної політики громади, участі у дорадчих структурах при органах місцевого самоврядування тощо.

Соціально-економічне значення фандрайзингу у розвитку територіальних громад виявляється у кількох аспектах:

– забезпечення соціальної справедливості – участь бізнес-структур та окремих громадян у реалізації соціально важливих проектів, зокрема щодо допомоги соціально вразливим верствам населення можна визначити як процес добровільного перерозподілу фінансових ресурсів між різними суспільними групами, відновлення справедливості у розподілі результатів економічного розвитку, порушеної через відмінності у можливостях доступу до факторів виробництва та інші деформації ринку;

– стимулювання гуманітарного розвитку, адже залучення позабюджетних ресурсів до реалізації проектів в освіті чи культурній сфері, науковій діяльності сприяє підвищенню якісних

параметрів та інклюзії відповідних суспільних послуг, що має позитивний вплив на інтелектуальний та духовно-культурний розвиток суспільства загалом;

– становлення соціального партнерства, оскільки завдяки фандрайзингу відбувається налагодження комунікації та співпраці між органами влади та економічними агентами, гармонізація їхніх інтересів, підтримання людських цінностей та творчості. Серед найбільш актуальних неекономічних проблем новостворених територіальних громад в Україні визначають нестачу відчуття власної територіальної ідентичності, що стала б об'єднавчим чинником для усіх її мешканців. Реалізація проектів із застосуванням технології фандрайзингу дає змогу об'єднати зусилля місцевої влади, населення, бізнесу над вирішенням найбільш актуальних проблем місцевого розвитку, сприяє зміцненню довіри між ними, відчуття єдиної спільноти.

В наукових джерелах фандрайзинг характеризують також як мистецтво залучення ресурсів для задоволення суспільно важливих потреб та вирішення проблем соціально-економічного розвитку суспільства. Очевидно, такий підхід має право на існування, оскільки ведення фандрайзингової діяльності потребує не тільки знання його етапів, технологій пошуку донорів, підготовки проектних пропозицій та інших навиків, але також їх творчого поєднання, що забезпечить досягнення головної мети фандрайзингу – мобілізації необхідних ресурсів, що дасть можливість реалізувати певний проект. Однак, будучи мистецтвом та професійною діяльністю, фандрайзинг є також важливим індикатором не тільки якості життя певного суспільства, але і його «зрілості» [1, с. 207]. Дійсно, розвиток фандрайзингу в країні свідчить про рівень суспільної свідомості (еволюцію від населення, що сповідує принцип «моя хата з краю» до єдиної відповідальної спільноти), усвідомлення громадськістю своєї відповідальності за усебічний розвиток своєї громади, готовність бути залученим до вирішення найбільш гострих життєво складних ситуацій як на рівні громад, так і держави в цілому.

Література:

1. Глебова А. Сучасні теоретичні та практичні аспекти процесу організації фінансування соціально важливих проектів на основі фандрейзингу. *Проблеми економіки*. 2013. № 4. С. 206–211.
2. Лещук Г. Соціальний фандрейзинг як інструмент мобілізації ресурсів громади. URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/17327/1/3_Leshchuk.pdf.

Дешко А. Л.

головна консультантка, здобувачка

*Національний інститут стратегічних досліджень
м. Київ, Україна*

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ В ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ COVID-19

Пандемія COVID-19, внесла свої корективи у процеси формування й реалізації бюджетної політики. Необхідність пошуку додаткових фінансових ресурсів та їх перерозподіл з метою збільшення фінансової підтримки найбільш уразливих верств населення та суб'єктів підприємницької діяльності, мінімізації падіння економіки, тимчасова відмова від необхідності дотримання бюджетних правил, збільшення обсягів запозичень – стали прийнятним явищем майже для всіх країн світу. При цьому, якщо розвинуті країни, маючи більші резерви для перерозподілу фінансових ресурсів, застосовували інструментарій як бюджетної так і монетарної політики, то країни, що розвиваються, змушені були вишукувати додатковий ресурс ризикуючи зростанням державних боргів.

На тлі загального падіння світової економіки, у 2020 р. значно зросли обсяги державної підтримки: у світі цей обсяг (розрахунки – грудень 2020 р.) склав майже 14 трлн дол. США, з яких пільги становили 7,8 трлн дол. США, а кредити, гарантії та поповнення капіталів – 6 трлн дол. США. При цьому, якщо в країнах з розвинутою економікою заходи бюджетної підтримки були